

TUSSEN TWEE EEUWIGHEDEN

SONNETTEN

FRANS SILIAKUS

Auteur : F. Siliakus

© Januari 2026

DE ZACHT BEKRUIPENDE

Alom beschouwd werd hij als personificatie van de slaap.

Reden waarom de Romeinen hem 'Endymion' noemden,
Een schone jongeling die vele en velerlei dichters roemden
Om zijn onaardse rankheid en eenzelvigheid als knaap.

Geen enkele aandacht had hij voor omringende stervelingen
Zelfs niet voor de schone maagden der wereldstad Rome.
Zij waren op het laatst ook niet bereid naar hem toe te komen;
Aandacht had hij uitsluitend voor de weldadige wervelingen

In zijn dromen, die door Selene, de godin van de maan,
Hem rechtstreeks toegezonden werden iedere nacht.
Telkens liet de godin eerst na lange worsteling hem gaan,
Zonder dat de droom die nacht hem enig heil had gebracht.

Pas op het moment dat hij haar idolaat heel zacht bekreep,
Gaf zij zich gewonnen en beloonde zij een ijdel gewaande hoop.

DE BROER

Broer, die kritisch steeds mijn spelen bekeek,
En altijd kleinerde wat ik zo hogelijk achtte,
Die, als ik hem vroeg, mijn vragen listig ontweek,
Maar nooit deed wat ik van hem verwachtte,

Die enkel meewarig met toegeknepen ogen glimlachte,
En zijn eigen weg ging alle dagen van de week,
Zich welbewust van het respect in mijn gedachten,
Waarom ik zweeg bedremmeld en doodsbleek.

De objecten die zich groepeerden om hem heen,
Zijn achtergebleven als stille getuigen:
Een bureau, een lamp, een presse-papier, een boekenrij.
Zij staan er nu verlaten en gedesoriënteerd bij.
Ik poog in stilte voor mijn broer te buigen,
Die mij zijn broederlijke woorden schonk te leen.

HET RAD VAN DE TIJD

St. Martial Laborie speelt een prominente rol in mijn gedachten.

Ik kan soms lang wakker liggen en over dit gehucht
Reflecteren, wat onvermijdelijk leidt tot een gedachtevlucht,
Waar in ik mijn heil zoek, of waarnaar ik enige tijd blijf smachten.

Ooit stonden op het perron van het station reizigers te wachten,
Turend langs de baan, die er indertijd in realis was,
Waar overeenkomstig het toen geldende reisschema ras
Locomotieven verschenen die hen naar de bestemming brachten.

Met de snelheid van mijn geest keer ik analoog terug
Naar het gekoesterde verleden, dat er was en niet meer is,
En dat in mijn uitbreidingsloos heden een gemis
Betekent dat zich heimelijk bevindt achter mijn rug
Die het definitief voorbij is uit macht der gewoonte mijdt
Als een klaarblijkelijk zinkende helft van het rad van de tijd.

DIT MOMENT

Het eindeloos draaiende rad van de tijd
Rolt voort; de dag van vandaag is derhalve
Voor de helft voorbijgegaan, weshalve
Er diep in mijn bewustzijn duidelijk iets lijdt.

Een der dingen die ik tot nu toe niet had ontdekt,
En waarop Schopenhauer mij gewezen heeft,
Is het feit, dat mijn leven niet ergens zweeft,
Maar bestaat in een ontmoeting met het object,

Welke ontmoeting een fractie van een seconde duurt,
En samenvalt met het ondeelbare punt,
Waarmee het rad van de tijd zich gunt
Dat het even langs een raaklijn schuurt:
Vorm en vormloosheid raken dan elkaar.
Dit moment is zowel exact als onomkeerbaar.

DE ZELFMOORDENAAR

Ik heb zijn sporen teruggevonden, weliswaar

Te laat, maar toch onmiskenbaar echt:

Brede voetsporen die stoppen bij de Vecht,

Waar ik hem aantref boven het troittoir.

Ik sta onder een lantaarnpaal, die schaars verlicht

Dit deel van de stille Utrechtse straat,

Waar de hemel langzaam voor mij opengaat

Als mij te binnenschiet de tekst van een gedicht.

Er hangt een touw aan de lantaarnpaal.

De knoop zit hoog, zoals ik zie door een traan,

Als ik mijn aangezicht omhoog laat gaan,

En mijn beate blik kruipt verticaal.

De afstand tussen ons in één ogenblik gestrekt

Bepaalt bij wat er uit zijn mondhoek lekt.

ONTKOPPELING

Onze waterpomp is vanmorgen vroeg gedemonteerd.

Een laatste waterdruppel viel verloren op het gras.

Het oude seizoen kan niet meer worden gedemonstreerd

En vormt een pijnlijke wond, waarvan ik niet genas.

Met enige moeite berg ik onze waterpomp thans op,

Voorlopig, misschien voorgoed, is hij nu buiten gebruik.

Ergens, in een ander perceel, klinkt zacht geklop.

Het kan zijn, dat het gaat om een klapperend luik.

In elk geval maak ik onze tuin gereed voor de winter.

Ik kan mij niet van rituelen, van welke aard ook, ontdoen.

In gedachten zie ik mijn overleden vader staan daarginter;

Hij leerde mij seculiere dingen plechtstatig te doen.

Mijn goede vader, die ik met mijn geestesoog aanschouw,

Liet mij helaas levensbeschouwelijk alleen staan in de kou.

GEESTELIJKE HULP

Ten minste twee zijn er die voor mij bidden.

Tweemaal daags een zinloos ritueel.

Zij laten volkomen in het midden

Of dit niet twee keer is te veel.

Trouw hebben zij deel aan een stuk niet-zijn,

Maar daarvan hebben zij geen weet.

Hun onwetendheid houdt hun geweten rein,

Ook al continueren zij hun leed.

Het heeft geen zin hun te ontraden wat zij doen.

Hardnekkigheid begeleidt hun bijgeloof.

Het is de enige smet op hun blazen:

Voor eerlijke adviezen houden zij zich doof.

Wat moet ik aan met het contact met deze lieden,

Of zal ik hun geestelijke hulp gaan bieden?

DROOMGESTALTE

De struiken waren tot een stuk ijzer

Omgesmeed en verdroegen mijn absentie

Al de tijd dat ik langzaam een stuk wijzer

Was geworden en ik verstond de essentie

Van het proces van uw huiverend vergaan.

Toen ik terugkeerde, stonden de dingen

De tijd te verduren en keek ik onaangedaan

Omhoog, terwijl een sopraan begon te zingen.

Nu werd ik mij bewust van uw nieuwe woning.

Ik behoefde alleen de fabel binnen te treden

En de deur, waardoor ik kwam, dicht te doen.

In deze ruimte waande gij u als eertijds koning.

De lieflijke geur van kamperfoelie onversneden

Kwam mij nader en bedwelmde mij net als toen.

DE AUVÉZÈRE

Het landschap ontwikkelt zich naar het middelpunt

Der zandgronden en der onbegrepen wet,

Waarop nog geen Fransman zijn voet heeft gezet,

Onder een bestuur dat niemand rechten vergunt.

Hoop in mijn gemoed en schrik in mijn benen,

Zo aanschouw ik de oevers van het ondiepe bed

Van het riviertje dat bestendig samenspannt met

De bomen, die mij geen triomfalisme verlenen.

Ineengekrompen tot een worm in deze vitaliteit

Strompel ik zonder bagage in de wouden rond.

Een bliksemschicht kan mij hier in één tel verpletteren.

Schoonheid straalt mij tegemoet in onverstoorbaarheid;

Beaat kijk ik terug met opengevallen mond.

Alleen superieur zijn hier de Nederlandse letteren.

WANDELEN

De weg die voor mij ligt, wordt beiderzijds

Door kaarsrechte populieren gemarkeerd.

De plaveien zijn verouderd en verweerd.

Neerslachtigheid heerst ten volle mijnerzijds.

Mijn wandelwijze draagt er ruimschoots toe bij,

Dat de te bestrijken afstand als zwaar

Wordt ervaren en verre van wandelbaar,

Nu er ook geen reisgezel meer figureert aan mijn zij.

Toch zet ik de ene voet na de andere

In het volle besef dat het gebruik van een verbum

Altijd een oordeel, hoe gering ook, betekent.

Laat men mij niet houden voor een schrandere

Schrijver, die zijn these spaart voor het post scriptum,

En die zich voor de eeuwigheid alvast rijk rekent.

NAREIZIGERS

Hoe velen zijn u nagereisd sinds gij vertrok

Naar gisteren? Een schier eindeloze reeks

Van lieden die na u vertrokken snel en rechtstreeks

En voor wie men de vlaggen hing halfstok.

Dromen en gedachten die zich met uw verhaal

Voeden, kweken vanzelf een nieuwe plant.

Gij zijt uzelf, en gij zijt vertrokken naar het land,

Waarover gij sprak in zinnebeeldige woordenpraal.

De wortels van de gekweekte nieuwe plant

Komen ieder jaar punctueel naar boven

Of volgen u spontaan en onbeschroomd.

Een onstuitbare bloei, die zich in het zand

Nog handhaaft, waarvan de kracht niet is te doven,

Doch waarvan gij nimmer had gedroomd.

EEN DUISTERE REDE

Volgens de apostel Paulus zien wij mensen

Nu nog door een spiegel in een duistere rede.

De onvolmaaktheid brengt dit ten enenmale mede.

Helaas behoort het evenwel tot de rubriek 'wensen',

Dat wij straks zullen zien aangezicht tot aangezicht.

Mijn grote verdriet derhalve is en blijft,

Dat de toestand, waarin ik leef voor zeker beklijft,

Zodat ik niet kan geloven in een volmaakt licht,

Waarin alles wat nu nog duister is, verdwijnt.

Toen ik jong was, nam ik alles voor waar aan,

Omdat ik sprak en redeneerde gelijk een kind,

Maar nu ik oud geworden ben, verschijnt

Alles in verhouding en verdwijnen nevels stilaan,

Zodat er niemand is, die mij met een spiegel verblindt.

NACHTSTUK VOOR PIANO

Doodgemoedereerd staan ginds de nachtelijke struiken

Zacht te wiegen in de wind. Een lampje brandt:

Ik doe deze ontdekking en zie het lichtje aan de rand

Van de tuin, als ik volbreng het sluiten van de luiken.

Om die reden blijf ik even onbeweeglijk bij het raam staan,

Verzonken in mijzelf, terwijl mijn ogen raken gesloten.

Ik schrik en ben bang een voorwerp om te stoten,

En voel mijn bloed gehaast door mijn aderen gaan.

Zal ik morgen mijzelf bij het ontwaken herkennen,

Wanneer ik de luiken werktuigelijk open doe en kijk

Naar het lampje dat de voorbije uren zijn taak heeft volbracht,

Of zal ik nog minder in staat blijken te zijn te wennen

Aan het ontwaken, doordat ik nader de toestand van het slijk,

En in de verte zie het onafwendbaar vallen van de nacht?

LOTSBESTEMMING

Ik ben een vrijmetselaar zonder schootsvel.

Een ritueel behoeft ik niet meer.

Een fles rode Franse wijn desnoods wel,

Maar die bewaar ik voor de laatste keer

Dat ik met u het glas zal heffen

Om eindelijk voorgoed verzoend te zijn

Met het lot een voorziening te moeten treffen

Voor de uitschakeling van menig intens venijn.

Ik vraag mij niet meer af waarom ik ben op aarde,

Of waarom ik zoveel schorem op mijn wegen vond,

Die zich tegen mij weerden met hand en tand.

Inmiddels is er welbeschouwd niets van waarde

Wat ik aantref onderhand in mijn levensavondstond

En wat niet vanzelf wegzinkt in het zand.

DINNERSHOW

Naast het café 'De Buren' is het festijn vanavond begonnen;

Jonge mensen, studenten van een of ander mbo,

Jongens in jacquet, meisjes in weelderige dansjaponnen.

Zij allen hopen ooit te werken op een magnifiek bureau.

Lieftallige dames in zwarte kleding komen aan mijn tafel.

Zij vertellen enthousiast wat het menu allemaal bevat.

Op het podium heerst een geur van suiker en van zwavel,

Waar vooral dames dansen, die lijken ladderzat.

Schalen worden op tafel geplaatst vol met lekker eten.

Ik voel mij weer eens heer aan deze uitgebreide, rijke dis

En laat niet na te genieten van de gezongen geschiedenis.

Mijn lippen zijn met bier van nul punt nul besmeurd.

Nauwelijks volg ik nog wat op het gindse podium gebeurt,

Zodat ik snel het begin van de avond ben vergeten.

MIST

Overal hangt een mistgordijn; nergens breekt

De zon door. Wanneer dit de toestand blijft,

Beleven wij een grauwe dag, waarin niemand kijft

Over het weer en niemand om licht smeekt.

Overal hangt een mistgordijn. Dit is te verwachten

In december: ik ken niemand die dit weer

Waardeert, omdat de stille, eeuwige wederkeer

Der dingen zulks vordert en wij trachten

Te leven in een van toeval gespeend circuit,

Waarin wij weten dat de weg eens eindigt,

Zoals een lijn die men met een potlood trekt.

In de godsdienst noemt men het een relikwie

Als een oud, vereerd voorwerp de harten pijnigt

En enkel tot onnozelheid en bijgeloof strekt.

WOORDEN

Ik ga mij vermeien in mijn woorden,
Omdat zij mijn geschikte schuilplaats zijn
Voor de tonen die anderen niet hoorden,
Toen ik verdriet verborg en pijn.

Ik ga mij vermeien in mijn woorden,
Omdat er zoveel emoties kunnen zijn
En geluiden die zich veelal boorden
Door de stilte in mijn innerlijk terrein.

Ik ga mij vermeien in mijn woorden,
Omdat ik vaak bots tegen de schijn
Der dingen die mij ernstig stoorden
In de dimensie van het publieke domein.

Ik ga mij altoos vermeien in mijn woorden,
Ook als ik verkeer buiten het mijn en dijn.

DECORVERANDERING

Er vallen steeds meer lege plekken in mijn beschouwd verleden.

Zij geven naar ik vermoed een verloren vriend of kennis aan.

Ik weet echter niet precies wat van het vergeten is de reden.

Iemand lijkt bepaalde lampen te hebben uitgedaan.

Met een ex-collega bespreek ik de decorverandering,

Hoewel ik niet de vinger leggen kan

Op de bewuste plek die nodig behoeft behandeling,

Doch tegelijk aan mijn aandacht ontsnapt zo nu en dan.

Vooraf bij het intermitterend afscheid nemen

Of ook bij het eindelijk weerzien van de ander

Neemt het sluimerend besef toe van de anciënniteit.

Ik geef toe: ik verwar de laatste tijd steeds meer systemen,

Waarvoor ik tegen wil en dank behoor sinds ik verander,

Wat men onterecht toeschrijft aan mijn slaperigheid.

GRAUWE DAGEN

Al dagen lang breekt er geen zonnestraal door,
Ik voel de gemoedsrust in mij dieper dalen,
Waardoor mijn tred in huis begint te dralen,
Maar mijn emoties geenszins gaan te loor.

Ik ben begaan met hen die door dit weer
Lijden aan depressies en nostalgisch verdriet,
Terwijl wat mij betreft de goede dood mij ziet
En mij afhoudt van strijd tegen de keer.

Ik heb geen moeite met grijze luchten
Of korte dagen aan het einde van het jaar;
Voor stralen van de zon heb ik geen oog.

Ik bewaar mijn verdriet en mijn zuchten
Voor als ik aanschouw menig dissident in zijn baar.
Als dan houd ik mijn ogen met moeite droog.

DE OUDE ANTIQUAAR

Ik had het altijd al kunnen weten

De keren dat ik het antiquariaat bezocht:

De oude heer die mij vaak hielp, mocht

Ik zeer, en zal ik nooit vergeten.

Vandaag bij het antiquariaatsbezoek

Vernam ik, toen ik naar hem informeerde,

Dat hij ons allen thans transcendeerde,

En dat voor hem helaas gevallen was het doek.

Als ik tegenwoordig oude mensen spreek,

Houd ik er ernstig rekening mee

Dat dit gesprek het laatste zou kunnen zijn.

Anderen raken hierdoor misschien van streek,

Maar ik besef in elk geval bij elke schree

Dat ik nader een met reliek geladen schrijn.

ORDNERS

Ik ruim de ordners op van vorige jaren

En kom u tegen in een document,

Dat geopend gans uw privacy schendt,

Zodat ik geneigd ben tot bewaren.

Ik moet mijzelf echter dwingen tot daden

Die met mijn gewoonte zijn in strijd,

Wetend dat het geen twijfel lijdt,

Dat het opruimen mij niet zal schaden.

Ik herken uw handschrift zonder dralen.

Gij begint dan ook te leven op papier

Zonder mij iets nieuws te kunnen vertellen.

Het helpt niet dat ik u op wilde schalen:

Gij vertrekt toch na een minuut weer van hier,

Waarna van zelf op mijn ogen dalen de schellen.